

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра академічного та естрадного вокалу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»  
Проректор з науково-методичної  
та навчальної роботи  
О. Б. Жильцов  
«04» \_\_\_\_\_ 2018 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

# ХОРОВИЙ КЛАС І ПРАКТИКА РОБОТИ З ХОРОМ

Напрямок підготовки 6.020204

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

освітньо-професійної програми

Музичне мистецтво

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
Ідентифікаційний код 02136554  
Начальник відділу  
моніторингу якості освіти  
Програма № 1420/18  
Жильцов  
(підпис) (прізвище, ініціали)  
« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 18 р.


Київ – 2018

**Розробник:** Заверуха Олена Леонідівна, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу

**Викладач:** Заверуха Олена Леонідівна, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

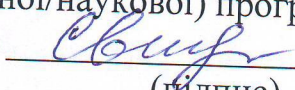
Протокол від 5.09. 2018 року № 9

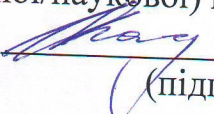
Завідувач кафедри  (Ю.В. Мережко)  
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 025 «Музичне мистецтво»

(назва освітньої програми)


\_\_\_\_.\_\_\_\_.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми  
(керівник проектної групи)  (Н.С. Свиріденко)  
(підпис)

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми  
(керівник проектної групи)  (І.О. Ягодзинська)  
(підпис)

Робочу програму перевірено

\_\_\_\_.\_\_\_\_.2018 р.

Заступник директора  (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_), «\_\_»\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_  
(підпис) (ПІБ)

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_), «\_\_»\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_  
(підпис) (ПІБ)

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_), «\_\_»\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_  
(підпис) (ПІБ)

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_), «\_\_»\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_  
(підпис) (ПІБ)

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	Денна		Заочна	
<b>«Хоровий клас і практика роботи з хором»</b>				
Вид дисципліни	<i>Нормативна</i>			
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>			
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>21 / 630</i>		<i>15 / 450</i>	
Курс	<i>IV</i>		<i>IV</i>	
Семестр	<i>VII</i>	<i>VIII</i>	<i>VII</i>	<i>VIII</i>
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
Обсяг кредитів	<i>5</i>		<i>5</i>	
Обсяг годин, у тому числі:	<i>90</i>	<i>60</i>	<i>90</i>	<i>60</i>
Аудиторні	<i>56</i>	<i>56</i>	<i>12</i>	<i>8</i>
Модульний контроль	<i>4</i>	<i>4</i>	–	–
Семестровий контроль	<i>30</i>	–	<i>30</i>	–
Самостійна робота	–	–	<i>48</i>	<i>52</i>
Форма семестрового контролю	<i>екзамен</i>	<i>залік</i>	<i>екзамен</i>	<i>залік</i>

## **2. Мета та завдання навчальної дисципліни.**

Мета курсу «Хоровий клас і практика роботи з хором» є забезпечення студентів комплексом теоретичних знань, формування вмінь та навичок вокально-хорової підготовки, необхідних для професійної педагогічної діяльності вчителя музики та хормейстерської діяльності.

Завдання курсу передбачає:

- розширення уявлення про предмет «Хоровий клас і практика роботи з хором», його співвідношення з іншими дисциплінами та практикумами циклу фахових дисциплін;
- виховання художнього смаку, практичних навиків свідомого виконання хорових творів;
- розширення музичного кругозору шляхом практичного вивчення найкращих зразків вітчизняної та зарубіжної класики, творів сучасних композиторів;
- оволодіння вокально-хоровими та художньо-виконавськими навичками;
- засвоєння методів практичної роботи з хором над вокально-хоровими навичками, співацькою дикцією, елементами хорової звучності;
- оволодіння елементами диригентської техніки;
- оволодіння прийомами диригентської інтерпретацією хорового твору;
- опанування основними принципами та методами самостійної роботи над хоровими творами;
- підготовка студентів до кваліфікаційного екзамену з диригування хором.

### 3. Результати навчання за дисципліною:

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Хоровий клас і практика роботи з хором» студенти мають:

- отримати навички правильного вокального співу, співочого дихання, звукоутворення та звуковедення, мелодичного і гармонічного слуху, точної інтонації, строю та ансамблю;
- знати технологію роботи над вокально-хоровими навичками, співацькою дикцією, елементами хорової звучності;
- оволодіти емоційністю, артистичністю, виразною мімікою під час виконання творів;
- опанувати принципи роботи над художньо-виразним виконанням музично-хорових засобів ;
- оволодіти елементами диригентської техніки як головного завдання художньо-виразного виконання.
- знати етапи диригентської інтерпретації,
- оволодіти методами спілкування з хоровим колективом, методами роботи над хоровою партитурою у підготовці до практичної роботи з хором, методикою роботи з хором;
- вміти керувати хоровим колективом;
- бути готовим до практичної діяльності з хором (вокальної роботи в хорі та елементами хорового звучання), участі у мистецьких заходах;
- бути готовим до публічної виконавської діяльності;
- знати музичний матеріал курсу.

## 4. Структура програми навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
<b>Змістовий модуль 1. Вокально-хорова робота</b>							
Тема 1. Робота над вокально-хоровими навичками.	14	-	-	14	-	-	-
Тема 2. Робота над співацькою дикцією в хорі.	14	-	-	14	-	-	-
Тема 3. Робота над елементами хорової звучності в хорових творах.	14	-	-	14	-	-	-
Тема 4. Спів багатоголосних хорових творів у гармонічному та поліфонічному викладі.	14	-	-	14	-	-	-
Модульний контроль.	4	-	-	-	-	-	-
Семестровий контроль. Екзамен	30	-	-	-	-	-	-
<b>Разом</b>	<b>90</b>	-	-	<b>56</b>	-	-	-
<b>Змістовий модуль 2. Художньо-виразне виконання хорових творів. Диригентська інтерпретація</b>							
Тема 1. Досягнення художньо-виразного виконання музично-хорових засобів	14	-	-	14	-	-	-
Тема 2. Володіння елементами диригентської техніки як головного завдання художньо-виразного виконання.	14	-	-	14	-	-	-
Тема 3. Робота з хором в художньому плані	14	-	-	14	-	-	-
Тема 4. Робота диригента над інтерпретацією хорового твору.	14	-	-	14	-	-	-
Модульний контроль	4	-	-	-	-	-	-
Форма контролю. Залік	+	-	-	-	-	-	-
<b>Разом</b>	<b>60</b>	-	-	<b>56</b>	-	-	-
<b>Усього</b>	<b>150</b>	-	-	<b>112</b>	-	-	-

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
<b>Змістовий модуль 1. Вокальна робота в хорі</b>							
Тема 1. Робота над вокально-хоровими навичками.	3	-	-	3	-	-	12
Тема 2. Робота над співацькою дикцією в хорі.	3	-	-	3	-	-	12
Тема 3. Робота над елементами хорової звучності в хорових творах.	3	-	-	3	-	-	12
Тема 4. Спів багатоголосних хорових творів у гармонічному та поліфонічному викладі.	3	-	-	3	-	-	12
Модульний контроль.	-	-	-	-	-	-	-
Семестровий контроль. Екзамен	30	-	-	-	-	-	-
<b>Разом</b>	<b>42</b>	-	-	<b>12</b>	-	-	<b>48</b>
<b>Змістовий модуль 2. Художньо-виразне виконання хорових творів. Диригентська інтерпретація</b>							
Тема 1. Досягнення художньо-виразного виконання музично-хорових засобів	2	-	-	2	-	-	13
Тема 2. Володіння елементами диригентської техніки як головного завдання художньо-виразного виконання.	2	-	-	2	-	-	13
Тема 3. Робота з хором в художньому плані	2	-	-	2	-	-	13
Тема 4. Робота диригента над інтерпретацією хорового твору.	2	-	-	2	-	-	13
Модульний контроль	-	-	-	-	-	-	-
Форма семестрового контролю. Залік	+	-	-	-	-	-	-
<b>Разом</b>	<b>8</b>	-	-	<b>8</b>	-	-	<b>52</b>
<b>Усього</b>	<b>50</b>	-	-	<b>20</b>	-	-	<b>100</b>

## **5. Програма навчальної дисципліни**

### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ВОКАЛЬНА РОБОТА В ХОРІ**

#### ***Тематичний модуль 1.1 Робота над вокально-хоровими навичками.***

Співацька установка. Дихання. Звукоутворення. Висока співацька позиція. Звуковедення.

#### ***Тематичний модуль 1.2 Робота над співацькою дикцією в хорі.***

Співацька дикція. Вплив на дикцію засобів хорової виразності. Культура співацької дикції.

#### ***Тематичний модуль 1.3 Робота над елементами хорової звучності в хорових творах.***

Робота надхоровим строем, ансамблем, нюансуванням.

#### ***Тематичний модуль 1.4 Спів багатоголосних хорових творів у гармонічному та поліфонічному викладі.***

Принципи виконання багатоголосних творів у гармонічному та поліфонічному викладі.

Література основна: 1.1; 1,2; 1,3; 1,4; 1,5.

Література додаткова: 2,2; 2,4; 2,5; 2,7; 2,9; 2.

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2**

### **ХУДОЖНЬО-ВИРАЗНЕ ВИКОНАННЯ ХОРОВОГО ТВОРУ.**

#### **ДИРИГЕНТСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ.**

#### ***Тематичний модуль 2.1 Досягнення художньо-виразного виконання музично-хорових засобів***

Робота над виразністю динаміки, нюансування, агогіки, фразування, звуковедення, штрихів, метроритму, темпу, тембру.

#### ***Тематичний модуль 2.2 Володіння елементами диригентської техніки як головного завдання художньо-виразного виконання.***

Мануальна техніка диригента як результат реалізації художнього виконання твору. Відповідність диригентських жестів до образно-змістовної сфери твору.

#### ***Тематичний модуль 2.3 Робота з хором в художньому плані***

Художня обробка твору. Співвідношення музичного та літературного текстів.

#### ***Тематичний модуль 2.4 Робота диригента над інтерпретацією хорового твору.***



Взаємодія «диригент-хоровий колектив». Взаємодія виконавських засобів. Етапи диригентської інтерпретації: самостійний, репетиційний, концертний.

Література основна: 1.1; 1,2; 1,3; 1,4; 1,5.

Література додаткова: 2,2; 2,3; 2,4; 2,5; 2,6; 2,8; 2,9; 2.10.

## 6. Контроль навчальних досягнень

### 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	28	28	28	28
Робота на семінарському занятті	-				
Робота на практичному занятті	10	28	280	28	280
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-
Виконання завдань до самостійної роботи	-	-	-	-	-
Виконання модульної роботи	25	4	100	4	100
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-
	<b>Разом</b>	-	<b>408</b>	-	<b>408</b>
	<b>Максимальна кількість балів</b>		<b>408</b>	-	<b>408</b>
	<b>Розрахунок коефіцієнта:</b>		<b>6,8</b>	-	<b>4,08</b>

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Для заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Вокальна робота в хорі (IV курс, VII семестр)			
1.	Працювати над співацькою установкою, диханням, звукоутворенням, високою співацькою позицією, звуковеденням в процесі співу хорових партій.	12	5*12 =60
2.	Знати специфіку співацької дикції. Опанувати культурою співацької дикції під час співу хорових творів.	12	5*12 =60
3.	Слідкувати за елементами хорової звучності під час співу	12	5*12 =60
4.	Працювати над співом багатоголосних творів у гармонічному і поліфонічному викладі.	12	5*12 =60
Разом за змістовим модулем 1		48	240
Змістовий модуль 2. Художньо-виразне виконання хорового твору. Диригентська інтерпретація (IV курс, VIII семестр)			
5.	Працювати над виразністю динаміки, агогіки, фразування, звуковедення, штрихів, метроритму, темпу під час виконання хорового твору	13	5*13 = 65
6.	Вдосконалювати мануальну техніку диригента як результат реалізації художнього виконання твору. Слідкувати за відповідністю диригентських жестів до образно-змістовної сфери твору.	13	5*13 = 65
7.	Засвоїти основні закономірності художньої обробки твору. Розглянути співвідношення музичного та літературного текстів.	13	5*13 = 65
8.	Опрацювати взаємодію «диригент-хоровий колектив». Знати етапи диригентської інтерпретації: самостійний, репетиційний, концертний. Написати анотацію на хоровий твір	13	5*13 = 65
Разом за змістовим модулем 2		52	260
Усього		100	500

Перевірка виконання студентами самостійної роботи, а також її оцінювання здійснюватиметься в процесі аудиторної (практичної) роботи. Кількість балів залежатиме від дотримання таких вимог:

- своєчасності та якості виконання;
- ініціативності, активності, та творчого підходу в здобутті знань, практичних умінь та навичків.
- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу;
- вміння студента використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань.

### 6.3. **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання**

Модульний контроль проводиться у формі практичного завдання, опанованого студентами впродовж семестру.

№	Критерії оцінювання	Бали
<b>Змістовий модуль 1. Вокальна робота в хорі</b>		
<b>1</b>	Продемонструвати володіння співацькою установкою, диханням, звукоутворенням, високою співацькою позицією, звуковеденням в процесі співу хорових партій.	25
<b>2</b>	Виконання творів з культурою співацької дикції.	25
<b>3.</b>	Засвідчення чистоти інтонування, володіння ансамблевим виконанням, характерного нюансування твору	25
<b>4.</b>	Виконання твору в гармонічному та поліфонічному викладі	25
<b>Максимальна кількість балів</b>		<b>100</b>
<b>Змістовий модуль 2. Художньо-виразне виконання хорового твору. Диригентська інтерпретація</b>		
<b>5.</b>	Засвідчити художньо-виразне виконання музично-хорових засобів	25
<b>6.</b>	Продемонструвати відповідність диригентських жестів до образно-змістовної сфери твору.	25
<b>7.</b>	Продемонструвати роботу з хором в художньому плані.	25
<b>8.</b>	Засвідчити інтерпретацію хорового твору	25
<b>Максимальна кількість балів</b>		<b>100</b>

### 6.4 **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

Під час складання **екзамену** з навчальної дисципліни «Хоровий клас і практика роботи з хором» студенти повинні:

1. зіграти на фортепіано напам'ять хорову партитуру *acappella*, обрану студентом на кваліфікаційний екзамен з диригування хором;
2. виконати хорові партії твору *acappella* за вибором комісії;

3. виконати хоровий твір з репертуару курсу за вибором комісії;
4. написати хорову анотацію творів *acappella* або з музичним супроводом за вибором студента обраного на кваліфікаційний екзамен з диригування хором.

Максимальна кількість балів – 40.

Критерії оцінювання	Бали
Доскональна, художньо-виразна гра хорового твору <i>a cappella</i>	10
Високий рівень вокально-технічних навичків (правильного вокального співу, співочого дихання, звукоутворення та звуковедення, мелодичного і гармонічного слуху, точної інтонації) під час виконання хорових творів	10
Володіння емоційністю, артистичністю, виразною мімікою під час виконання творів	10
Змістовне написання анотації на хоровий твір	10
Максимальна кількість балів: 40	

Програма кваліфікаційного іспиту з диригування хором включає:

1. виконання студентами двох творів – *a cappella* і з музичним супроводом різних за жанром та стилем;
2. написання хорової анотації за вибором студента;
3. практичну роботу з хором над твором, обраним на кваліфікаційному іспиті.

**Залік** виставляється за результатами роботи студентів упродовж семестру (на практичних заняттях, за виконання самостійної роботи та модульний контроль), знання хорового репертуару та матеріалу курсу, своєчасності та якості здачі партій хорових творів, означених репертуаром курсу, ініціативності та активності у творчому процесі роботи колективу (виступи у творчих заходах, конкурсах, фестивалях тощо). Результати оцінюються за стобальною шкалою відповідно до кількості набраних балів (див. Навчально-методичну карту дисципліни).

Загальне оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється на підставі суми результатів проміжного та підсумкового контролю (екзамену).

#### 6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Не передбачено у зв'язку зі специфікою даної навчальної дисципліни.

## Рекомендований музично-хоровий репертуар

### **Хори *acappella***

1. Авдієвський А. «Колискова», «Ой там за лісочком».
2. Березовський М. «Радуйтеся, праведнії» (з Причастних віршів).
3. Брукнер А. «AveMaria».
4. Вацловас А. «AnojPusejDunojelio», «CantateDomino».
5. Верді Дж. «AveMarie»,
6. Гайворонський М., обр. М. Колесси «Ой, у саду»
7. Гайдено І. «Дивна ніч».
8. Герасімчук В. «Вечірня година».
9. Гречанінов О. «После грозы».
10. Дилецький М. «Херувимська пісня».
11. Дичко Л. «Сонячний струм», «Урочиста Літургія» (окремі номери).
12. Кошиць О. «На вулиці скрипка грає».
13. Кравцов Т. «Хорові акварелі» (окремі номери).
14. Лассо О. «Матона», «Солдатская серенада», «Тик – так», «Эхо».
15. Леонтович М. «Літургія Іоанна Златоустого» (окремі номери), «Щедрик».
16. Лисак Г., сл. Т. Шевченка «А мій батько орандар».
17. Лундвік Х. «Verlaine-stamning», «Detforstavaregnet», «Som ett blommande mandeltrad».
18. Парцхаладзе «Джварі», «Озеро».
19. Пашкевич А., сл. М. Негоди, в обробці О. Токар «Степом».
20. Рахмнінов С. «Чоботи», «Всенощное Бдение» (окремі номери).
21. Свірідов Г. «Ладога», «Пушкінський вінок».
22. Станкович Є. хоровий концерт «Цвіт папороті» (окремі номери).
23. Танєєв С. «Вечер», «Восход солнца», «Посмотри, какая мгла».
24. Українська народна пісня «Чом ти не прийшов» в обр. О. Козов'якіна.
25. Українська народна пісня «Ой на горі два дубочки» в обр. О. Чмут.
26. Укр.нар.пісня «Щедрик» в обробці Р. Толмачова.
27. Чесноков П. «Тебе необоримую стену», «Заступнице усердная», «К Богородице прилежно», «Тебе необоримую», «Хвалите имя Господне».
28. Шамо І. «Зимова акварель», «Якби мені достати струн живих».
29. Шведов К. «Тебе поем».
30. Яковчук О. «Бурхлива річка», «Щедрівка».

### **Хори з супроводом**

1. Берлін І. «Puttin' on the Ritz».

2. Бетховен Л. «Missa Solemnis».
3. Бородін О. «Половецька пляска з хором» із оп. «Князь Ігор», «Для берегов отчизны дальней».
4. Бортнянський Д. опери «Алкід», «Сокіл» (вибрані хори).
5. Бріттен Б. «Гімн Діві».
6. Вахнянин А., сл. Т. Шевченка «Садок вишневий коло хати».
7. Верді Дж. хор євреїв з опери «Набуко».
8. Вівальді А. «Magnifikat» (окремі номери).
9. Гайдн Й. цикл «Пори року» (окремі номери), «Нельсон меса» (окремі номери), Меса B-dur(окремі номери), Меса D-dur(окремі номери).
10. Германов О. «Ночь».
11. Гречанінов О. «Missa Festiva» (окремі номери).
12. Гуно Ш. кантата «Галлія» (окремі номери).
13. Керубіні Л. «Реквієм» до-мінор (окремі номери).
14. Ліст Ф. «Missa Solemnis», «Graner Messe».
15. Раттер Дж. «Господь Благословляє», «Gloria», «Реквієм» (окремі номери), «I will sing with the spirit».
16. Россіні Дж. «Маленькая месса», «Stabat Mater», «Реквієм» (окремі номери).
17. Свірідов Г. «Курские песни» (окремі номери).
18. Січинський Д. «Дніпро реве», «Лічу в неволі».
19. Форте Г. «Реквієм» (окремі номери), «Cantique de Jean Racine».
20. Шуберт Ф. Месси Es-dur, G-dur (окремі номери)

#### 6.6 Шкала відповідності оцінок.

<b>Оцінка</b>	<b>Кількість балів</b>
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

## 7. Навчально-методична карта дисципліни «Хоровий клас і практика роботи з хором»

**Разом: 150 год., практичні – 112 год., МКР – 8 год., семестровий контроль – 30 год.**

Модулі	Змістовний модуль I				Змістовний модуль II			
Назва модуля	Вокальна робота в хорі				Художньо-виразне виконання хорового твору. Диригентська інтерпретація			
Кількість балів за практичні заняття	308				308			
Практичні заняття	Робота над вокальними навичками	Робота над співацькою дикцією в хорі	Робота над елементами хорової звучності	Спів багатоголосних творів у гармонічному і поліфонічному викладі	Досягнення виразного виконання музично-хорових засобів	Володіння елементами диригентської техніки як головного завдання художньо-виразного виконання	Робота з хором в художньому плані	Робота диригента над художньою інтерпретацією хорового твору
Кількість балів (11 б)	(10+1)*7=77 балів	(10+1)*7=77 балів	(10+1)*7=77балів	(10+1)*7=77 балів	(10+1)*7=77 балів	(10+1)*7=77 балів	(10+1)*7=77 балів	(10+1)*7=77 балів
Самостійна робота (5 б)								
Види поточного контролю	МКР	МКР	МКР	МКР	МКР	МКР	МКР	МКР
Кількість балів (25)	25 балів	25 балів	25 балів	25 балів	25 балів	25 балів	25 балів	25 балів
Разом	408				408			
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів). Коефіцієнт – 6,8				Залік. Коефіцієнт – 4,08			

## 8. Рекомендовані джерела

### *Основні (базові):*

1. Байда Л.А. Вокально-хорова робота у системі підготовки майбутнього вчителя музики. Київ: УДПУ. 1997. – 69 с. Режим доступу: Бібліотека Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (1 збірник).
2. Білявський Е.Г. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі.– К.: Музична Україна, 1984. – 40 с. Режим доступу: Бібліотека Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (1збірник).
3. Дмитриевский Г. Хороведение и управление хором / Г. Дмитриевский. – М. : Музгиз, 1957. – Изд. 2. – 106 с. [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/1630463/>.
4. Єгоров О.М. Теорія і практика роботи з хором. – К.: Музична Україна, 2007. – 132 с. Режим доступу: Бібліотека Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (1 збірник).
5. Коломоєць О.М. Хорознавство: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2001. – 168 с. Режим доступу: Бібліотека Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (17 збірників).

### *Додаткові:*

1. Асафьев Б.В. О хоровом искусстве: Сб. статей / Сост. и комментарии А.Павлова-Арбенина. – Л.: Музыка, 1980.- 216 с. Режим доступу: Бібліотека Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (2 збірника).
2. Богданова Т.С. Основи хорознавства: навчальний посібник / Т.С.Богданова. – Мінськ: БГПУ, 2009. – 132 с. [Електронний ресурс] : Режим доступу : [https://www.twirpx.com/file/723720/-](https://www.twirpx.com/file/723720/)
3. Вправи та вокалізи. Навчально-методичний посібник. Київ, 2009. – 60 с. Режим доступу: Бібліотека Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (1 збірник).
4. Живов В.Л. Хоровое исполнительство. Теория. Методика. Практика / В.Л. Живов. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003 г. – 272 с. [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/311075/>
5. Кузнецов Ю. Практическое хороведение / Ю. Кузнецов. – М. : «Спутник+», 2009. – 362 с.[Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/864204/>.
6. Кушка Я.С. Методика музичного виховання дітей. Видання друге, доопрацьоване. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації у 2-х частинах. Частина I. –



Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 216 с. Режим доступу: Бібліотека Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (5 збірників).

7. Левандо П.П. Хоровая фактура: Монографія. – Л.: Музыка, 1984.- 124 с. Режим доступу: Бібліотека Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (3 збірника).

8. Мусин И.А. Язык дирижерского жеста / И.А.Мусин. – М.: Музыка, 2006. – 232 с. [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/556733/>.

9. Пигров К. Руководство хором / К. Пигров. – М. : Музыка, 1964. – 220 с. [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.choirbgam.by/wp-content/uploads/2011/03/>.

10. Шамина Л. Работа с самодеятельным хоровым коллективом / Л. Шамина. – М. : Музыка, 1983. – 176 с.[Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/237084/>.